

Úvod

I.

Josef Leopold Zelený se narodil 21. října 1859 v Třebíči. Jeho rodiči byli František Zelený, tkadlec v Třebíči a Josefa rozená Papírníková, dcera Tomáše Papírníka, soukenického mistra v Třebíči. Manželkou Josefa L. Zeleného byla Marie Františka Moučková z Třebíče, dcera Josefa Moučky a Eleonory rozené Kolouchové. Jejich manželství bylo bezdětné.

Josef L. Zelený navštěvoval v rodném městě obecnou školu a potom v letech 1872-1873 státní gymnázium. Po dvou letech studia přešel na evangelický reformovaný seminář pro Čechy a Moravu v Čáslavi, kde studoval v letech 1874-1876 a připravoval se na učitelské povolání. Jedním z jeho učitelů byl evangelický duchovní Jan Karafiát, se kterým Josef Zelený navázal přátelské vztahy, o čemž svědčí jeho korespondence z doby, kdy Jan Karafiát působil jako evangelický farář ve Velké Lhotě u Valašského Meziříčí. Z evangelického reformovaného semináře Josef L. Zelený přestoupil v roce 1876 na státní český ústav pro vzdělávání učitelů v Hradci Králové. Na této škole absolvoval v letech 1876 - 1878 3. a 4. ročník a završil tak svou přípravu pro učitelské povolání.

Učitelskou dráhu nastoupil na obecné škole v obci Ranná v okrese Chrudim. Vzhledem ke svému evangelickému náboženskému přesvědčení se dostával do konfliktů s převážně katolickým obyvatelstvem a z tohoto důvodu usiloval o jiné působiště.

Roku 1882 odešel do výslužby ^{úspěšně} obecné školy v Leskovci Josef Kalabus a v srpnu 1882 byl vypsán na obsazení tohoto místa konkurz. Přihlásil se do něj i Josef Zelený. Z deseti zájemců byl dne 9. listopadu 1882 Okresní školní radou ve Valašském Meziříčí jednohlasně vybrán právě Josef Zelený. Tento výběr byl potvrzen Zemskou školní radou v Brně dekretem ze dne 27. listopadu 1882 č. 9902. Josef Zelený začal učit v Leskovci 2. března 1883.

Z počátku se potýkal s mnoha problémy. Na Valašsku panovaly poněkud odlišné poměry než na jeho dřívějším

působišti, především tísnivá sociální a hospodářská situace, která nutila místní obyvatele, aby v době polních prací nepouštěli děti do školy. Ty musely doma svým rodičům pomáhat při získávání obživy. Z toho vznikaly rozpory mezi učitelem a rodiči jeho žáků. Později se však poměry mezi obyvateli Leskovce a Josefem Zeleným urovnaly. Za jeho působení byla v Leskovci v letech 1894-1895 postavena nová školní budova. Okresní školní rada ve Vsetíně udělila Josefu L. Zelenému v roce 1913 za dlouholeté úspěšné učitelské působení uznání. V roce 1914 koupil Josef Zelený dům č.p. 778 na Vsetíně od Adalbertiny Veselé, choti c.k. vrchního berního správce na Vsetíně.

O šest let později v roce 1920 byl Josef Zelený na vlastní žádost penzionován zemskou školní radou. Na škole v Leskovci učil téměř 38 let. Po svém penzionování se spolu s manželkou přestěhoval do svého domu na Vsetíně. Zde prožil zbytek svého života. Zemřel 11. června 1942 po dlouhodobé nemoci a 13. června 1942 byl pochován na českobratrském evangelickém hřbitově ve Vsetíně.

Josef Zelený se kromě své učitelské činnosti zabýval také historií. Za jeho působení v Leskovci ho zajímala především historie této vesnice. Ve Vsackých novinách v r. 1913 a později znova ve sborníku "Vsacané sobě!" publikoval článek, který pojednává o jedné epizodě z dějin Leskovce. Po penzionování a přestěhování na Vsetín se začal hlouběji zajímat o historii tohoto města a celého regionu, o čemž svědčí četné výpisy z archivních pramenů a literatury v jeho pozůstalosti.

Jeho zájem se však neomezil jen na historii. Josef L. Zelený se zajímal také o současné dění ve městě, ať už šlo o politické události (např. návštěva T.G. Masaryka na Vsetíně, volby do městského zastupitelstva aj.) nebo o akce kulturního charakteru.

V období krátce po úmrtí své manželky se zájem Josefa L. Zeleného soustředil na spiritismus. V jeho denících se nachází četné důkazy o této jeho zálibě. Hlavně po smrti jeho

ženy se velmi často objevují v jeho poznámkách celé pasáže popisující setkání se ženou hlavně ve snech. Zelený těmto vidinám přikládal velký význam a snažil se z nich vyvozovat závěry pro svůj život. Spatřoval v nich jakési nadpřirozené pokyny pro svůj každodenní život a pokoušel se jimi řídit. Zájmy Josefa L. Zeleného byly všestranné - zasahovaly do astronomie, astrologie, ~~astronomie~~, psychologie, chemie, zajímal se o fotografování a jiných oborů, nejhlouběji však pronikl do historie.

II. - III.

Dochovaná pozůstalost Josefa Zeleného pochází z let 1872 - 1942.

Pozůstalost obsahuje osobní doklady zůstavitele fondu, korespondenci, rukopisy jeho publikovaných i nepublikovaných prací, přípravný materiál a ilustrační materiál. V původním stavu pozůstalosti nebyl zjištěn žádný systém, proto byla uspořádána podle Základních pravidel pro pořádání archivního materiálu a návodu pro pořádání písemných pozůstalostí publikovaných Dr. Miladou Wurmovou (Archivní časopis č.9, 1959, s. 14 - 25).

Schema sestavy inventáře a archivního fondu Pozůstalost Josefa Zeleného:

- I. Osobní doklady
- II. Korespondence
 - A. Rodinná korespondence
 - B. Osobní korespondence
 - 1. Korespondence s jednotlivými osobami
 - 2. Korespondence neurčená
 - 3. Korespondence s úřady a institucemi
- III. Rukopisy
 - A. Deníky s osobními záznamy
 - B. Rukopisy publikovaných a nepublikovaných prací

- IV. Přípravný materiál k pracím původce fondu
- V. Ilustrační materiál

K inventáři byly pořizeny rejstříky osobní, místní a věcný.

IV.

Písemná pozůstalost Josefa Leopolda Zeleného je cenná zejména pro regionální historii Vsetínska, zejména města Vsetína a obce Leskovec a studium dalších oborů. Poskytuje cenné informace o životě a zájmech učitele na venkovské škole na přelomu 19. a 20. století.

V.

Fond uspořádali David Valůšek a dr. Ladislav Baletka, kteří zpracovali úvod k inventáři, inventář sestavil dr. Ladislav Baletka a rejstříky zpracoval David Valůšek ve Státním okresním archivu ve Vsetíně v roce 1993.

Ke dni zpracování fond obsahuje 3 kartony aktového materiálu.